

the midst of the people. He begins and recites Kaddish, while all the people answer; [אמן] Amen, may His great Name be blessed forever and ever; with all their might. And they answer amen at the end of the Kaddish. Then he says; [ברכו] Bless God, who is blessed and they answer; Blessed is God, who is blessed, for all eternity. He begins the public recitation of the Shema out loud and they answer amen after each blessing. Whoever knows how to say the blessings and the Shema with him should say them, until he says the blessing; [גאל ישראל] Who redeemed Israel. (2) Then all immediately rise to recite the silent

Shemoneh Esreh prayer. Whoever does not know how to recite stands silently, waiting until the prayer leader finishes his silent prayer with everyone else. When each person concludes his prayer with the congregation, he takes three steps back and remains standing in that place to which those steps brought him.

SHELACH FOR TUESDAY

TORAH

שְׁלַח לַיּוֹם שְׁלִישִׁי

תורה

יכוין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי הה דשם ב"ן להשאר בו הארה מתוספת הנפש משבת שעברה

יא לְשִׁבְטָא דְיוֹסֵף לְשִׁבְטָא
דְּמִנְשֶׁה גְּדִי בֵר סוּסִי:
יב לְשִׁבְטָא דְדָן עֲמִיאֵל בֵר
גְּמַלִּי: יג לְשִׁבְטָא דְאֶשֶׁר סְתוּר
בֵר מִיכָאֵל: יד לְשִׁבְטָא
דְנַחְבִּי נַחְבִּי בֵר וּפְסִי:
טו לְשִׁבְטָא דְגָד גְּאוּאֵל בֵר
מַכִּי:

יא לְמִטָּה יוֹסֵף לְמִטָּה מְנַשֶּׁה גְּדִי בֵן־סוּסִי:
יב לְמִטָּה דָן עֲמִיאֵל בֵּן־גְּמַלִּי: יג לְמִטָּה
אֶשֶׁר סְתוּר בֵּן־מִיכָאֵל: יד לְמִטָּה נַפְתָּלִי
נַחְבִּי בֵּן־וּפְסִי: טו לְמִטָּה גָד גְּאוּאֵל בֵּן־
מַכִּי:

(11) For the tribe of Yosef, the tribe of Manasheh, Gaddi, the son of Susi. (12) For the tribe of Dan, Amieil, the son of Gemalli. (13) For the tribe of Asher, Setur, the son of Mikhaeil. (14) For the tribe of Naphtali, Nachbi, the son of Vophsi. (15) For the tribe of Gad, Gueuil the son of Makhi.

PROPHETS Joshua 2

נביאים יהושע פרק ב

יא וְנִשְׁמַעַ וַיִּמָּס לְבַבְנוּ וְלֹא־קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ יא ושמענא ואתמסי לבנא ולא

(11) And when we heard, our hearts melted; no spirit remained in any man

אשת־ארת עוד רוחא באַנש מן
 קדמיכון ארי יי אלהכון הוא
 אלהא דשכינתיה בשמיא
 מלעילא ושליט על ארעא
 מלרע: יב ופען קיימו כען לי
 במימרא דיי ארי עבדית
 עמכון טיבו ותעבדון אף אתון
 עם בית אבא טיבו ותתגון לי
 את דקשוט: יג ותיחון ית אבא
 וית אמא וית אחי וית אחתי
 וית כל דילהון ותשזבון ית
 נפש־תנא ממותא: יד ויאמרו לה
 גבריא נפשנא מסירן חלף
 נפשתיכון לממת אם לא
 תחון ית פתגמתא דין ויהי

כד יתן יי לנא ית ארעא ונעבד עמך טיבו וקשוט: טו ושלשל־תגון באטונא מן חרפא ארי ביתה בכותל
 שורא ובשורא היא יתבה:

מפניכם כי ידוה אלהיכם הוא אלהים בשמים
 ממעל ועל־הארץ מתחת: יב ועתה השבעו־נא לי
 בידוה פי־עשיתי עמכם חסד ועשיתם גם־אתם
 עם־בית אבי חסד ונתתם לי אות אמת: יג והחיתם
 את־אבי ואת־אמי ואת־אחי ואת־אחותי (אחיותי
 קרי) ואת כל־אשר להם והצללתם את־נפשתינו
 ממות: יד ויאמרו לה האנשים נפשנו תחתיכם
 למות אם לא תגידו את־דברנו זה והיה בתת־ידוה
 לנו את־הארץ ועשינו עמך חסד ואמת: טו ותורדם
 בחבל בעד החלון כי ביתה בקיר החומה ובחומה
 היא יושבת:

because of you, for the Lord your God He is God in the heavens above and on the earth below. (12) And now, please, swear to me by the Lord; since I have shown you kindness, that you too, will show kindness to my father's household and give me a true sign. (13) That you will keep alive my father, and my mother and my brothers and my sisters and all that they possess and save our lives from death. (14) So the men said to her; Our life for yours, but only if you do not reveal these words and it shall be that when the Lord gives us this Land that we will show you kindness and truth. (15) Then she lowered them down by rope from the window for her house was on the wall of the outer city wall and she lived in the city wall.

RASHI

רש"י

(11) **No spirit remained in any man** — even to live with a woman. (12) **A true sign** — that you should make [so that] when you come and capture the city, you will recognize the sign and keep us alive. (15) **Then She lowered them down by the rope** — by

(יא) ולא קמה עוד רוח. אפילו לשכב עם אשה:
 (יב) אות אמת. שתעשו בשתבאו ותכבשו את
 העיר שתכירו האות ותחיוני: (טו) ותורדם בחבל.
 שהיו הנואפים הולכים אליה אמרה רבונו של
 עולם באלו חטאתי ובאלו תמחול לי:

that very same rope which those having illicit relations with her utilized. She said; Master of the Universe, with these I have sinned and with these I ask forgiveness.

WRITINGS Psalms 73

כתובים תהלים פרק עג

ו לכן ענקתמו גאוה יעטרף־שית חמס למו: ז יצא ו לכך כן עטר־תגון גיותגותא

(6) Therefore, their necklace is pride, violence covers them as a garment.

מחלב עינמו עברו משפיות לבב: ה ימיקו וידברו
 ברע עשק ממרום ידברו: ט שתו בשמים פיהם
 ולשונם תהלך בארץ: י לכן (ישיב) ישוב עמו הלים
 ומי מלא ימצו למו:

מן רום לבהון ימלון: ט שויאו בקדישי שמיא פומהון ולישנהון מצלהבה בקדישי ארעא: י בכן תבו
 על עמיא דיי לאלקיותהון וימחונן במרוזפין ודמעין סגיעין מחתין להון:

(7) Their eyes bulge with fatness; they have more than their hearts can desire. (8) They deride and speak of wicked oppression and speak as if there were none on high. (9) They set their mouth against the heavens and their tongue swaggers on earth. (10) Therefore, His people turn here and abundant waters are drained by them.

RASHI

רש"י

(6) **Therefore** — *Since no pain comes upon them, You granted arrogance to go up upon the necks of the haughty. למו יעטף שית חמס למו* — *the violence that they commit makes them fat and they wear it upon their seat as fat and flesh.* (7) **יצא מחלב עינמו** — *from an abundance of fat, their eyes bulge.* **עברו** — *more than that which their heart desires.* (8) **They deride** — *their fellows.* **וידברו ברע עשק** — *to oppress the poor.* **ממרום ידברו** — *saying, who is God?* (10) **Therefore, His people turn here** —

(ו) לכן. בעבור שאין יסורים באים עליהם העניקתם הגאונה לעלות על צוארם גסות הרוח: יעטף שית חמס למו. החמס שעושין עושה אותן שמנים ועוטף את שתותיהם בעובי שומן ובשר: (ז) יצא מחלב עינמו. מרוב שומן עיניהם בולטות: עברו משפיות לבב. עוד יותר ממה שלבם מייחל: (ח) ימיקו. את רעיהם: וידברו ברע עשק. לעשוק אביונים: ממרום ידברו. לומר מי ה': (י) לכן ישוב עמו הלים. לפי שעמו רואין דרך רשעים צלחה ישובו על דרך הרשעים: ומי מלא. הם דברי תורה: ימצו. נדמה בעיניהם רק פתמצית ומזלזלים בה:

since His people see that the wicked have success, they wish to turn to the way of the wicked. **And abundant waters** — *these are words of Torah. Are drained* — *it appears to them as drops and they show disrespect for it.*

Mishnah Gittin, chapter 4

משנה גיטין פרק ד

(1) If one, after sending a *get* to his wife, או השולח גט לאשתו והגיע בשליח, או ששלח אחריו happens to meet the agent, or [if he] sends a

רבנו עובדיה מברסבורא

א השולח והגיע בשליח. שלא היה מתכוין לרדוף אחריו להשיגו, אלא שנשתזה השליח בדרך והיה לו לזה דרך לשם וראהו וביטל הגט, אפ"ה בטל, ולא אמרינן לצעורא בעלמא מכוי, שאם היה בדעתו לבטלו היה רודף אחריו:

messenger after him, saying to him: The *get* I gave you is hereby cancelled, then it is cancelled. If the husband meets the wife before [the agent arrived] or sends a messenger to her, saying: The *get* I have sent to you is hereby cancelled, then it is cancelled. However, if the *get* has reached her hand [although we may have seen him looking for her in order to cancel the *get* before she received it], he may no longer cancel it [and we do not say that it is retroactively cancelled]. (2) At first, one was allowed to bring together a court wherever he was and

cancel the *get*. Rabban Gamliel HaZakan, however, enacted that this should not be done, for the good of the community [to prevent tragedies for if he cancelled the *get* and the messenger and the wife had no way of knowing this, it might be delivered and she might marry with an invalid *get*]. At first [if one had one name in Israel and assumed another overseas] the husband was allowed to use [in the *get*], the assumed name of himself or his wife, or the assumed name of the town of himself or of his wife. Rabban Gamliel HaZakan, however, enacted that he write [in the *get*]; This man so-and-so or by whatever other names he is known, [is divorcing] this woman so-and-so or by whatever other names she is known, for the good of the community [to prevent tragedies. Before this enactment, a person might ruin her reputation and that of her offspring, if she remarried, by saying she never was divorced properly since the *get* does not bear her husband's name]. (3) A widow may not receive payment [for her *ketubah*] from the property of orphans unless she takes an oath [that she has not yet taken anything on account]. However, they [the Sages] refrained from imposing an oath on her [due to the fear that she does take liberties regarding small items, saying to herself, this is in lieu of the services and care that I provide the orphans and thus, should not be deducted]. Rabban Gamliel HaZakan thereupon enacted that she should take a vow [instead, (which is not as severe as an oath) that

רבנו עובדיה מברטנורא

אינו יכול לבטלו. הא קמ"ל דאע"פ דחוינן ליה דמהדר עליה מעיקרא לבטוליה, לא אמרינן אגלאי מלתא למפרע דבטוליה בטליה. והיכא דיהיב אינש גיטא לדביתהו לזמן או על תנאי, אי אמר לה הרי זה גיטך מעכשיו ולזמן פלוני או אם יתקיים תנאי פלוני, מכי מטי גיטה לידה לא מצי תו לבטליה, ותהיה מגורשת לאותו זמן או כשיתקיים התנאי. ואי לא אמר לה מעכשיו, אפילו לבתר דמטא גטה לידה מצי מבטל ליה: **ב בראשונה**. לא היה מבטלו בפני האשה ולא בפני השליח, אלא במקום שהיה עומד היה מבטלו בפני שלשה: **מפני תקון העולם**. שהשליח שאינו יודע בדבר מוליכו לה והיא נישאת בו. ומכח תקנת ר"ג מלקין על מי שמבטל הגט או מוסר מודעא על הגט: **בראשונה היה משנה שמו ושמה**. כשהיו לו שני שמות, אחד כאן ואחד במדינת הים, היה מגרשה בשם הנוהג במקום כתיבת הגט, ולא היה מקפיד לכתוב את שניהם: **מפני תיקון העולם**. שלא יוציאו לעז על בניה מן השני, לומר לא גרשה בעלה שאין זה שמו. ואדם שהוחזק בשני שמות, חד במקום הכתיבה וחד במקום הנתינה, אינה מגורשת עד שיכתוב שם של מקום הנתינה ושם של מקום הכתיבה עמו. אבל אם הוחזק בשני שמות במקום אחד וכתב אחד מן השמות, בדיעבד הגט כשר. מיהו לכתחילה צריך לכתוב שניהם. והיכא דשינה שמו או שמה בגט, אע"פ שכתב אח"כ וכל שם שיש לי, הגט בטל: **ג אין אלמנה נפרעת**. כתובתה: **מנכסי יתומים, אלא בשבועה**. שלא נתקבלה כלום:

שליח ואמר לו, גט שנתתי לך בטל הוא, הרי זה בטל. קדם אצל אשתו או ששלח אצלה שליח ואמר לה גט ששלחתי לידך בטל הוא, הרי זה בטל. אם משהגיע הגט לידה, שוב אינו יכול לבטלו: **ב בראשונה היה עושה בית דין במקום אחר ומבטלו**. התקין רבן גמליאל הנזון שלא יהו עושין פן, מפני תקון העולם. בראשונה היה משנה שמו ושמה, שם עירו ושם עירה. התקין רבן גמליאל הנזון שיהא כותב, איש פלוני וכל שם שיש לו, אשה פלונית וכל שם שיש לה, מפני תקון העולם: **ג אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה**. נמנעו מלהשביעה, התקין רבן גמליאל הנזון שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו,

would prohibit her from that] which the orphans choose to impose on her and so recover her *ketubah*. And [similarly, according to Rabbi Elazar who holds that *eidei mesirah karti*, (i.e., that it is the witnesses who saw the transfer of the *get* between the husband and

וגובה כתבתה. העדים חותמים על הגט, מפני תקון העולם. הלל התקין פרוזבול מפני תקון העולם: ד עבד שנשבה ופדאדו, אם לשום עבד, ישתעבד. אם לשום בן חורין, לא ישתעבד. רבן שמעון בן גמליאל אומר, בין כך ובין כך ישתעבד. עבד

wife or their agents who validate the *get*,) the reason that] witnesses sign their names to a *get* is for the good of the community [to prevent tragedies for if one of the transfer witnesses dies, she has no proof of her divorce. However, if one of the signed witnesses dies she can still validate the *get* by verifying their signatures through anyone who recognizes the signatures]. Hillel HaZakan also instituted the *prosbul* for the good of the community. [The Law states that all loans are cancelled on *shemittah* (see Deuteronomy 15:1-3), thus when Hillel saw that people were denying loans before the *shemittah* year thereby transgressing: “Guard yourself lest there be in your heart an unthoughtful thought saying, the seventh year, the year of release has approached,” (ibid. verse 9) he instituted the *prosbul* which states that the loan and its collection is given over to the courts and is not cancelled.] (4) If a [non-Jewish] slave [of a Jew] was captured [by robbers] and ransomed [by a third party after his original owner gave up hope of ever recovering him], and [he was ransomed with the intention of keeping him] as a slave, he returns to slavery [becoming the slave of those who ransomed him], but if [he is ransomed] as a free man, he does not return to slavery [not to the first owner, even in the case where he did not give up on recovering him, since the Rabbis were fearful lest people would refrain from ransoming, if their wishes were not honored. He also does not return to slavery to those who ransomed him since it was their intention that he remain free]. Rabban Shimon ben Gamliel says: In either case, [regardless of the intention, it was enacted that] he returns to slavery [to the first owner, since we are fearful lest any slave, wishing to free himself from his first owner, would allow himself to be taken captive]. If a man makes his slave an *apotiki* [— security for

רבנו עובדיה מברטנורא

נמנעו מלהשביעה. שמפני שהיא טורחת לפני היתומים מורה התירא לעצמה לישבע שלא לקחה כלום. ואע"פ שלקחה דבר מועט סבורה שבשכר טרחה נוטלתו ואינו מפרעון כתובתה. ולפיכך נמנעו מלהשביעה והיתה מפסדת כתובתה: התקין ר"ג שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו. כגון קונם מיני מזונות עלי אם נהניתי מכתובתי: וגובה כתובתה. ואם נשאת לאחר קודם שהדירה היתומים על כתובתה, ואם ידירה אחר שנשאת, שמא יפר לה בעלה, כיצד יעשו, משביעין אותה חוץ לב"ד שבועה דרבנן שאין ענשה מרובה, ונוטלת כתובתה אחר שנשאת. וכשבאת לגבות כתובתה קודם שתנשא לאחר, הרשות ביד היתומים, רצו משביעין אותה חוץ לב"ד, או מדירים אותה בב"ד: העדים חותמים על הגט מפני תקון העולם. אתרווייהו קאי, גבי אלמנה שתהא נודרת ליורשים כל מה שירצו, מפני תקון העולם, שיהיו הנשים נישאות לבעליהן ולא תדאגנה להפסיד כתובתן. וגבי עדים חותמים על הגט מפני תיקון העולם, דהואיל ועדי מסירה כרתי, שהעדים שנמסר הגט בפניהם לאשה הם עיקר הגירושין, לא היה צריך שיחתמו עדים בגט, אלא מפני תיקון העולם, דחיישינן שמא ימות אחד מן העדים שנמסר הגט בפניהם, ונמצא הגט שבידה בלא עדים כחספא בעלמא: הלל התקין פרוזבול. שראה את העם שנמנעו מלהלוות זה את זה ועברו על מה שכתוב בתורה (דברים ט"ו) השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל, עמד והתקין פרוזבול. וזה גופו של פרוזבול, מוסר אני לכם פלוני ופלוני דינינם. שכל חוב שיש לי אצל פלוני, שאגבנו כל זמן שארצה: ד עבד שנשבה ופדאדו. ישראלים אחרים לאחר שנתיאש רבו ממנו: אם לשום עבד ישתעבד. לרבו שני: לשום בן חורין לא ישתעבד.

a debt, where he says: My loan should be paid with this slave] to another man and he then frees him, legally, the slave is not liable for anything [once he was freed, the lien upon him falls away and he doesn't owe the second owner anything], but as a community service [to prevent the one holding the lien from saying, that in reality, he is his slave], he is compelled to free him and he [the slave, in turn,] gives a note for his value. Rabban Shimon ben Gamliel says: He [the freed slave] does not give a note [since he did not do anything; rather, it is the first owner who freed the slave, thus releasing the lien, who is

responsible for that damage] but he [the one holding the lien does] free him [the *halachah* follows Rabban Shimon ben Gamliel]. (5) One who [was freed by one partner or where his owner received money to free him halfway and, as a result,] is half-slave and half-free works one day for his master and one day for himself. These are the words of the School of Hillel. The School of Shammai said to them: You set matters right for his master, but not for the slave. He may not marry a female slave because he is already half-free [and a free Jew may not marry a female slave]. He may not marry a free woman because he is half-slave. Shall he then remain unmarried? But was the world not created so that it be populated, as it states: "He created it not a waste, he formed it to be inhabited" (Isaiah 45:18)? Rather, for the good of the community it was enacted, that his master is compelled to free him and he [the slave] gives him a note for half his purchase price [in a case where there are three partners or more and any one of them frees him, all the other partners are compelled to free him and he gives them notes proportionately]. The School of Hillel retracted [their opinion and] taught according to

רבנו עובדיה מברטנורא

לא לרבו ראשון, ולא לרבו שני. לרבו שני לא, דהא לשום בן חורין פרקיה. לרבו ראשון לא, דלמא ממנעי ולא פרקי: **רבן שמעון בן גמליאל אומר בין כך ובין כך ישתעבד.** לרבו ראשון. שלא יהא כל אחד ואחד הולך ומפיל עצמו לגייסות ומפקיע עצמו מיד רבו: **אפותיקי.** פה תהא קאי. מזה תגבה חובך ולא ממקום אחר: **ושחררו.** רבו ראשון: **שורת הדין אין העבד חייב כלום.** לרבו שני. שהשחרור ששחררו רבו ראשון מפקיעו מידי שעבוד: **אלא מפני תקון העולם.** שמא ימצאנו רבו שני בשוק ויאמר לו עבדי אתה ויוציא לעז על בניו: **כופין את רבו.** שני, ועושהו בן חורין. וכותב לו העבד שט"ח על דמיו, כלומר כפי מזה שהוא שוה לימכר בשוק, לא כפי החוב אם היה החוב יתר על דמיו: **רשב"ג אמר אין העבד כותב.** שטר חוב, שהוא אינו חייב כלום. אלא רבו ראשון שהזיק שעבודו של זה, הוא שצריך לשלם לו דמיו, שהמוזיק שעבודו של חברו חייב. והלכה כרשב"ג: **ה מי שחציו עבד וחציו בן חורין.** כגון עבד של ב' שותפים ושחררו אחד מהם. א"נ שקבל רבו ממנו חצי דמיו ושחרר חציו באותם הדמים: **תקנתם את רבו.** שאינו חסר כלום: **לישא שפחה אינו יכול.** מפני צד חירות שבו: **בת חורין אינו יכול.** מפני צד עבדות שבו: **כופין את רבו ועושהו בן חורין.** וה"ה אם היה עבד של מאה שותפין ואחד מהם שחררו, שכופין את כלם לשחררו:

שְׁעֵשְׂאוּ רְבוּ אֲפוֹתִיקֵי לְאַחֲרֵים וְשִׁחְרְרוּ, שׁוֹרֵת הַדִּין אֵין הָעֶבֶד חַיִּב כְּלוּם. אֲלָא מִפְּנֵי תְקוּן הָעוֹלָם, כּוֹפִין אֶת רְבוּ וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ בֶּן חוֹרִין, וְכוֹתֵב שְ�טָר עַל דְּמָיו. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר, אֵינוֹ כּוֹתֵב אֲלָא מִשְׁחָרְרֵ: הֵ מִי שְׁחָצִיו עֶבֶד וְחָצִיו בֶּן חוֹרִין, עוֹבֵד אֶת רְבוּ יוֹם אֶחָד וְאֶת עֲצָמוֹ יוֹם אֶחָד. דְּבָרֵי בֵית הַלֵּל. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שְׁמַאי, תְּקַנְתֶּם אֶת רְבוּ, וְאֶת עֲצָמוֹ לֹא תְקַנְתֶּם. לִשְׂאָ שְׁפָחָה אֵי אֲפָשֶׁר, שְׁכַבֵּר הָצִיו בֶּן חוֹרִין. בֵּת חוֹרִין אֵי אֲפָשֶׁר, שְׁכַבֵּר הָצִיו עֶבֶד. (יְבֻטְלֵ), וְהֵלֵא לֹא נִבְרָא הָעוֹלָם אֲלָא לְפָרְיָהּ וְרַבְיָהּ, שְׁנֵאֲמַר (ישעיהו מה) לֹא תֵהוּ בְרָאָהּ, לְשִׁבְתָּ יִצְרָה. אֲלָא מִפְּנֵי תְקוּן הָעוֹלָם, כּוֹפִין אֶת רְבוּ וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ בֶּן חוֹרִין, וְכוֹתֵב שְ�טָר עַל חָצִי דְּמָיו. וְחִזְרוּ בֵּית הַלֵּל

the words of The School of Shammai. (6) If a man sells his slave to a heathen [and the slave escaped or was redeemed by his original master], or [he was sold to someone, even a Jew] outside the Land [of Israel], he goes free. [The Sages penalized the original master in the first case because by selling him to a heathen, he may not be able to fulfill those *mitzvot* that he is obligated to perform. In the second case, the Sages penalized the second master who purchased the slave by forcing him to set him free.] Captives may not be redeemed for more than their value, for the good of the community [so as not to encourage more abductions]. Captives should not be helped to escape, for the good of the community [we fear lest the abductors will vent their anger on future captives by mistreating them and placing them in chains]. Rabban Shimon ben Gamliel says [that the reason is]: To prevent the mistreatment of fellow captives [only, i.e., we are only concerned if there are presently other captives who will be left behind; however, we are not concerned regarding future captives. The *halachah* follows Rabban Shimon ben Gamliel]. Torah Scrolls, phylacteries and *mezuzot* should not be purchased from heathens at more than their value, for the good of the community [to prevent abusive demands]. (7) If one divorces his wife because of a bad reputation [it was rumored that she committed adultery], he may not remarry her. If [he divorced her] because she made a vow [and he doesn't want to be married to a woman with vows], he may not remarry her [the Rabbis warned the husband that this divorce is final so that, in case she remarries and subsequently, the rumor is disproved or a Sage annuls her vow, the first husband cannot say: Had I known I never would have divorced her, thus cast aspiration on the legitimacy of her second marriage and subsequent children]. Rabbi Yehudah says: [If he divorces her] for vows which she made in public, he may not remarry her [Rabbi Yehudah maintains that the reason the Sages said they he may not remarry her, in the latter case, is to discourage audacious and irresponsible behavior], but if for vows which she did not make in public [which are not as audacious], he may remarry her. Rabbi Meir says: [If he divorces her] because of a vow which requires the investigation of a

רבנו עובדיה מברטנורא

ו יצא בן חורין. אם ברח מן הנכרי, או שקנסו אותו ב"ד לפדותו מן הנכרים, כדאמרין בופין אותו לפדותו ואחר שפדאו לא ישתעבד בו. וקנס חכמים הוא, לפי שהפקיעו מן המצות. וכן לחול"ל יצא לחירות לפי שהוציא מא"י: **מפני תקון העולם.** שלא ימסרו הנכרים עצמן להרבות להביא שבויין בשרואין שמוכרין אותם ביותר מכדי דמיהם: **ואין מבריחין את השבויין מפני תקון העולם.** שמא יקצפו על השבויין העתידים לבא לידם ויתנום בשלשלאות וישימו בסד רגלם: **רבן שמעון בן גמליאל אומר מפני תקנת השבויין.** דלא חייש רשב"ג על העתידים לבא בשביה, אלא על אותם שהם שבויים עתה עמו. שאם אין שבו אלא הוא יחידי, מבריחין אותו, ואין לחוש כאן מפני תקנת שבויים אחרים כשאין שבויים אחרים עמו. והלכה כרשב"ג: **ז משום שם רע.** שיצא עליה לעז זנות: **משום נדר.** שנדרה והוא אומר אי אפשרי באשה נדרנית: **לא יחזיר.** ואפילו נמצאו הדברים שקר, או הנדר התירו חכם. שמא תלך ותנשא לאחר וימצא הלעז של זנות שקר, והנדר יתירנו חכם והיא לא תהיה פרוצה בנדרים, ויאמר אלו הייתי יודע

Sage [to annul it], he may not remarry her, but if because of one which does not require the investigation of a Sage [i.e., one that the husband himself can annul], he may remarry her [Rabbi Meir maintains that the law that

he may not remarry her was instituted to protect her from his casting doubts on the legitimacy of the second marriage. He further maintains that it is only a vow that requires the annulment through a Sage where such a precaution is necessary since it is in such a case only where we may believe his claim that he didn't know that such a vow could be annulled at all and had he known, he would never have divorced her]. Rabbi Eliezer says: One [i.e., the case of vows which are annulled by a Sage only] was only forbidden on account of the other [i.e., the case of vows which he himself can annul. He maintains that the opposite is true: We would accept the claim the he didn't know that a husband has a right to annul certain vows, but we would not accept the claim, that had he known that the Sage can annul the vow he would not have divorced her. Because even if he did know, he would not make her do so in order to avoid humiliating his wife by having her request an annulment in front of the court. Nevertheless, even in the latter case, he was prohibited from remarrying her as a precaution lest this case be confused with the first case.] [The Gemara explains that the Mishnah should now read: When is it the law that he may not remarry her when she vowed, but if he vowed to divorce her and he did, he may then marry her again. And indeed] Rabbi Yose bar Rabbi Yehudah said: A case actually happened in Sidon of where a man said to his wife: *Konam* [an expression used in a vow], if I do not divorce you, and he divorced her, and the Sages permitted him to

רבנו עובדיה מברטנורא

שכן אפילו היו נותנים לי מאה מנה לא הייתי מגרשה, ונמצא גט בטל ובניה ממזרים. לפיכך אומרים לו הוי יודע שהמוציא את אשתו משום שם רע ומשום נדר לא יחזיר עולמית, ומתוך הדברים הללו הוא גומר ומגרש גירושין גמורים ולא מצוי תו לקלקלה: ר' יהודה אומר כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר. רבי יהודה סבר דטעמא דאמור רבנן המוציא את אשתו משום שם רע ומשום נדר לא יחזיר, כדי שלא תהיינה בנות ישראל פרוצות בעריות ובנדרים. ומש"ה קאמר דנדר שידעו בו רבים, עשרה מישראל או יותר איכא פריצותא טפי, וקנסוה ולא יחזיר. ושלא ידעו בו רבים ליכא פריצותא כולי האי ולא קנסוה: לא יחזיר. דר"מ סבר, טעמא משום קלקולא. הלכך נדר שאינו יכול להפר אבל חכם יכול להתיר, יכול הוא לקלקל את הגט לאחר שתנשא לאחר ויאמר אלו הייתי יודע שחכם יכול להתיר לא הייתי מגרשה: ושאינו צריך חקירת חכם. אלא הוא יכול להפר לא הוצרכו חכמים לאסור עליו מלהחזירה, לפי שאינו יכול לקלקלה ולומר אילו הייתי יודע בו, שהרי נדר פתוח הוא והיה לו להפר ולא הפר: לא אסרו זה. שצריך חקירת חכם, להחזיר: אלא מפני זה. שאינו צריך. דבצריך לא היה לנו לחוש לקלקולא לפי שאינו יכול לומר אילו הייתי יודע שחכם יכול להתירו לא הייתי מגרש, דאנן סהדי שאעפ"כ היה מגרש, שאין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד בפני חכם לילך לבית דינו ולשאול על נדרה. אלא מפני נדר שאינו צריך חכם ובעל יכול להפר, אסרו את כולן, שלא יאמר אילו הייתי יודע שהייתי יכול להפר לא הייתי מגרשה: א"ר יוסי בר' יהודה כו'. בגמרא מפרש דחסורי מחסרא והכי תנני, במה דברים אמורים כשנדרה היא, אבל נדר הוא שיגרשנה וגרשה, יחזיר ולא חיישנן לקלקולא. ואמר ר' יוסי ברבי יהודה מעשה נמי בצידן באחד שאמר לאשתו קונם אם איני מגרשך, כלומר יאסרו כל פירות שבעולם עלי אם איני מגרשך, וגרשה, והתירו לו חכמים שיחזירנה: מפני תקון העולם. כלומר שלא אמרו חכמים

חקירת חכם, לא יחזיר. ושאינו צריך חקירת חכם, יחזיר. אמר רבי אליעזר, לא אסרו זה אלא מפני זה. אמר רבי יוסי ברבי יהודה. מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו, קונם אם איני מגרשך, וגרשה.

remarry her — [since the only reason to prohibit it is] because of the good of the community [to prevent him from casting doubts of legitimacy, but here, this is not applicable, since laws regarding his own vows are common knowledge and therefore, he cannot claim; Had I known etc. (Rabbi Akivah Eiger)]. (8) If one divorces his wife because [he finds her to be an] *eilonit* [incapable of bearing children], Rabbi Yehudah says [to preclude him from casting doubts of legitimacy, if subsequent to his divorce she remarries and has children, he is warned that]; He may not remarry her [in any event, and thus, he cannot say: Had I known that she could have children, I never would have divorced her], but the Sages [i.e., Rabbi Meir] say; [since he only said he is divorcing her because she is an *eilonit* and did not repeat it and thus validate the stipulation, we do not fear that he will cast doubts and] he may remarry her [Rabbi Meir holds that in order for a stipulation to take effect and nullify an understanding, it must be stated in both a positive and negative form, e.g., If you are an *eilonit*, this *get* is valid and if you are not an *eilonit*, this *get* is not valid, thus even if he says: Had I known she was not an *eilonit*, I would not have divorced her, the divorce is still valid]. If she marries again and has children from the second husband and now demands her *ketubah* from the first [until now she was presumed to be an *eilonit* who is not entitled to a *ketubah*, now, however, she can claim: Obviously, I am not an *eilonit*], Rabbi Yehudah says: We say to her, the less you say, the better [since her husband can say: Had I known that I would have to pay your *ketubah*, I never would have divorced you and thus, the divorce is invalid and the children are *mamzerim*]. (9) If one sells himself and his children to [be slaves to] a non-Jew [and did so a number of times], he is not redeemed, but the children may be redeemed after the death of their father. If one sells his field to a non-Jew [the version of the Bartenura reads] he must purchase and bring the firstfruits from it [this was enacted] for the good of the community [to discourage selling land to a non-Jew in Israel].

רבנו עובדיה מברטנורא

המגרש את אשתו משום נדר לא יחזירנה אלא מפני תקון העולם דחיישינן לקלקולא, והא לא שייך אלא משום נדר דידה, אבל כשנדר הוא שאין כאן משום תקון העולם, התירו להחזיר. והלכה כר"י: **ח רבי יהודה אומר לא יחזיר**. שמה תנשא ותלד ויאמר אילו הייתי יודע שכן, אפילו היו נותנים לי מאה מנה לא הייתי מגרשך: **וחכ"א יחזיר**. שלא חיישינן לקלקולא. ובגמרא מפרש מאן חכמים, ר"מ, דאמר בעינן תנאי כפול. והכי במאי עסקינן דלא כפליה לתנאיה, שלא אמר לה הוי יודעת שמשום אילונית אני מוציאך, ואם אין את אילונית לא יהא גט, דהשתא הוי גט אפילו אינה אילונית: **והיא תובעת כתובתה**. שהאילונית אין לה כתובה. ועכשיו שנמצא שאינה אילונית, תובעת כתובתה: **שתיקותיך יפה לך מדבוריך**. שיאמר אילו ידעתי שסופי ליתן לך כתובה לא גרשתיך, נמצא גט בטל ובניה ממזרים: **ט אין פודין אותו**. והוא שרגיל בכך. כגון שמכר ושנה ושלש: **לוקח ומביא ביבורים**. בכל שנה צריך ליקח מזהברי ביבורי פירותיה בדמים, ומביאן לירושלים: **מפני תקון העולם**. שלא יהא רגיל למכור קרקע בארץ ישראל לנכריים. ואם מכר יטרח לחזור ולפדות:

והתירו לו חכמים שיחזירנה, מפני תקון העולם: **ח המוציא את אשתו משום אילונית, רבי יהודה אומר, לא יחזיר**. וחכמים אומרים, יחזיר. נשאת לאחר והיו לה בנים הימנו, והיא תובעת כתובתה, אומר רבי יהודה, אומרים לה, שתיקותיך יפה לך מדבוריך: **ט המוכר את עצמו ואת בניו לגוי, אין פודין אותו, אבל פודין את הבנים לאחר מיתת אביהן**. המוכר שדהו לגוי וחזר ולקחה ממנו (ישׂראל), הלוקח מביא ממנו בכורים, מפני תקון העולם:

Gemara Gittin, 35a

גמרא גיטין דף ל"ח.

[The Mishnah stated: A widow may not receive payment for her *ketubah* from the property of orphans unless she takes an oath that she has not yet taken anything on account]. However, they [the Sages] refrained from imposing an oath upon her. What was the reason? And if you are to say it was because of the incident of Rabbi Kahana, for Rabbi Kahana said, while others say it was Rabbi Yehudah in the name of Rav [who said]: There was an incident involving a particular individual who, in a year of scarcity, deposited with a widow a dinar of gold. She hid it in a jar of flour [for safe-keeping]. Subsequently [having forgotten about the dinar of gold], she baked the flour and gave [the loaf] to a pauper. In the course of time, the owner of the dinar came and said: Give me my dinar. She said to him: May the poison of death claim one of

נמנעו מלהשביעה מאי טעמא אילימא משום דרב כהנא. דאמר רב כהנא ואמרי לה אמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד בשני בצורת שהפקיד דינר אצל אלמנה. והניחתו בכד של קמח. ואפאתו בפת. ונתנתו לעני לזימם בא בעל הדינר ואמר לה הבי לי דינרי. אמרה ליה יהנה סם המות באחד מבניה של אותה אשה אם נהנתי מדינרך כלום. אמרו לא היו ימים מועטין עד שמת אחד מבניה. וכששמעו חכמים בדבר אמרו. ומה מי שנשבע באמת כף הנשבע על שקר על אחת כמה וכמה. מאי טעמא איענשה דאישתרשי לה מקום דינר. ומאי מי שנשבע באמת. כמי שנשבע באמת. אי משום הא מאי אריא אלמנה אפילו גרושה נמי. אלמה אמר רבי זירא אמר שמואל לא שנו אלא אלמנה אבל גרושה משביעין אותה. אלמנה שאני דבההיא הנאה דקא טרחא קמי דיתמי אתיא לאורוגי התירא. אמר רב יהודה אמר רבי ירמיה בר אבא רב ושמואל דאמרי תרוייהו לא שנו אלא בבית דין. אבל חוץ לבית דין משביעין אותה. איני והא רב לא מגבי כתובה לארמלתא קשיא. בסורא

the sons of that woman, if I derived any benefit from your dinar. Not many days passed when one of her sons died. When the Sages heard of this incident they remarked: If this is the fate of one who swears honestly what must be the fate of someone who swears falsely! Why was she punished? Because she derived benefit from the area of the dinar [which saved her a corresponding amount of flour]. How, then, could the Sages speak of her as one who swears honestly? It was as if she swore honestly [she was unaware, at the time, that she swore falsely, yet the punishment was so severe]. If this is the reason why [the Sages refrained, from imposing an oath upon her], why only upon a widow? Why do we not refrain by a divorcee? Why did Rabbi Zera say in the name of Shmuel: This rule only applies to a widow, but regarding a divorced woman we do indeed impose the oath? There is a special reason [why the Sages do not impose the oath] by a widow: Because she finds a justification [for swearing falsely regarding small amounts] on account of the trouble she has taken on behalf of the orphans [thus she feels this entitles her to small amounts without reducing her *ketubah*]. Rabbi Yehudah said in the name of Rabbi Yirmiah bar Abba: Rav and Shmuel were both in agreement that this rule applied only to an oath imposed in Bet Din [where she would be required to swear upon a Torah Scroll and swear by one of the Divine Names], but outside of Bet Din [being that it is less severe] this oath may be imposed upon a widow. Is this really so? Is it not a fact that Rav would not collect payment from orphans for the *ketubah* of a widow? This poses a difficulty. This is the version given in [the Yeshivah of] Sura. In [the

Yeshivah of] Nehardea, the version is as follows. Rabbi Yehudah said in the name of Shmuel: This rule applies only to an oath imposed by Bet Din, but outside of Bet Din, an oath may be imposed upon a widow. Rav, however, held that even outside the Bet Din, an oath may not be imposed upon her. Rav goes according to his own view, for Rav would not collect a *ketubah* for a widow [from orphans]. Why did he not make her take a vow thereby allowing her to recover [as did Rabban Gamliel HaZakan, who enacted that she should take a vow that would prohibit from her that which the orphans chose to impose on her]? In the times of Rav, vows were treated lightly [and thus Rav would not rely upon them to collect]. There was a [widowed] woman who came to Rabbi Huna [to collect her *ketubah*]. He said: What can I do for you, seeing that Rav would not collect [the *ketubah*] for a widow [from orphans]? She said to him: Is not the reason,

the fear, that I may have already collected part of my *ketubah*; I swear by the Lord of Hosts, that I have not received anything from my *ketubah*. Said Rabbi Huna: Rav would agree [to collect the *ketubah*] where she jumps forward and takes the oath on her own initiative. There was a [widowed] woman who came to Rabbah bar Rabbi Huna. He said to her: What can I do for you, seeing that Rav would not collect [the *ketubah*] for a widow [from orphans] and my father, too, would not collect for a widow? She said to him: At least, grant me maintenance. He said: You are not entitled to maintenance, either, since Rabbi Yehudah said in the name of Shmuel: If a woman claims her *ketubah* in Bet Din [since she thereby shows intent to remarry (see Ketubot 54a)], she has no claim to maintenance. She said to him: Let your chair overturn, for you impose upon me [the worst of] both authorities [you rule according to Rav, not to collect my *ketubah* and according to Shmuel, not to collect my maintenance]. They immediately turned over his chair then set it upright again [so that her curse find a harmless outlet], but, even so, he did not escape illness.

זוהר שלח דף קע"ג ע"א

כל מעלי שבתא כד מקדשין ישראל יומא לתתא קרוזא כריו לארבע סמרי עלמא אתכנשו משרין קדישין אתקנו כרסין (קדישין) מאן חמי חדוה בתלת מאה ותשעין רקיעין כפה ממנן כמה שלמונין מתכנשו לאתריהו. כיון דישאל לתתא מקדשין (וקדשא בריד הוא) בדין אתער אילנא דחני ואקיש

מתנו הכי. בנהרדעה מתנו הכי אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא בבית דין. אבל חוץ לבית דין משביעין אותה. איני והא רב לא מגבי כתובה לארמלתא קשיא. בסורא מתנו הכי. בנהרדעה מתנו הכי אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא בבית דין. אבל חוץ לבית דין משביעין אותה. ורב אמר אפילו חוץ לבית דין נמי אין משביעין אותה. רב לטעמיה דרב לא מגבי כתובה לארמלתא. וליאדרה וליגבייה. בשני דרב קילי נידרי. הויה דאתת לקמיה דרב הונא אמר לה מה אעביד לך דרב לא מגבי כתובה לארמלתא. אמרה ליה מידי הוא טעמא אלא דילמא נקיטנא מידי מכתובתי חי ה' צבאות אם נהניתי מכתובתי כלום. אמר רב הונא מודה רב בקופצת. הויה דאתאי לקמיה דרב בר רב הונא אמר לה מאי אעביד לך דרב לא מגבי כתובה לארמלתא. ואבא מרי לא מגבי כתובה לארמלתא. אמרה ליה הב לי מזוני. אמר לה מזוני נמי לית לך. דאמר רב יהודה אמר שמואל התובעת כתובה בבית דין אין לה מזונות. אמרה ליה הפכה לכורסיה בני תרי עבדת לי. הפכה לכורסיה ותצוה. ואפילו הכי לא איפרק מחולשא:

given us life and continuing to sustain us. So may You continue to give us life, be gracious to us, and gather our exiles to the courtyards of Your Sanctuary to observe Your statutes, serve You in truth, and do Your will wholeheartedly, for that which we thank You.

Anyone who says: We thank You, we thank You, [twice] is to be silenced [since this has the appearance of speaking, God forbid, to two powers].

והקדוש על שהחייטנו וקיימתנו בן תחינו ותחננו ותאסוף גלותנו לחצרות קדשך לשמור חקיך ולעבדך באמת ולעשות רצונך בלבב שלם על שאנו מודים לך. וכל האומר מודים מודים משתקין אותו:

SHELACH FOR WEDNESDAY

TORAH

שלה ליום רביעי

תורה

יכון בקריאת ששה פסוקים אלו שהם כנגד ו דמיליו וו דשם ב"ן לקנות בו הארת נפש משבת הבאה

טז אליו שמהת גבריא די שלח
משה לאלקא ית ארעא וקרא
משה להושע פר נון יהושע:
יז ושלח יתהון משה לאלקא
ית ארעא דכנען ואמר להון
סקו דא בדרומא ותסקון
לטורא: יח ותחזון ית ארעא
מא היא וית עמא דיתב עלה
התקיף הוא אם חלש הוער

טז אלה שמות האנשים אשר שלח משה
לתור את הארץ ויקרא משה להושע בן-
נון יהושע: יז וישלח אתם משה לתור
את ארץ כנען ויאמר אלהם עלו זה בנגב
ועליכם את ההר: יח וראיתם את הארץ
מה הוא ואת העם הישב עליה החזק הוא

(16) These are the names of the men whom Moshe sent to spy out the Land. And Moshe called Hoshea the son of Nun, Yehoshua. (17) And Moshe sent them to spy out the Land of Canaan, and he said to them; Go up here in the south and climb up the mountain. (18) And see what [kind of] Land it is, and the people who dwell in it; whether they are strong or weak? Whether there are

RASHI

(16) **And Moshe called Hoshea** — *He prayed for him, "May God save you from the plot of the spies."* [The name יהושע is a compounded form of; י-ה הושע, *May God save you.*] (Sotah 34b) (17) **Go up here in the south** — *This was the worst part of the Land of Israel. This is the way of merchants; first, they show their inferior goods and afterwards, display their best* (Midrash Tanchuma 6). (18) **What [kind of] land it is** — *Some countries produce strong people, while some countries produce weak [people]; some rear large populations while some rear small populations* (Midrash Tanchuma 6). **Whether they are**

רש"י
(טז) ויקרא משה להושע וגו'. התפלל עליו: יהושיעך מעצת מרגלים. (במ"ר): (יז) עלו זה בנגב. הוא היה הפסלת של ארץ-ישראל, שפן דרך התגרים מראין את הפסלת תחלה ואחר כך מראין את השבח: (יח) את הארץ מה-הוא. (במ"ר) יש ארץ מגדלת גבורים, ויש ארץ מגדלת חלשים, יש מגדלת אוכלוסין, ויש ממעטת אוכלוסין: החזק